

KULTUREN

Kv Sankt Mikael 6

Fornlämning Lund 73:1,
Lunds stad, Lunds kommun, Skåne
Arkeologisk undersökning 2017

KULTURMILJÖRAPPORT 2018:35

JAN KOCKUM

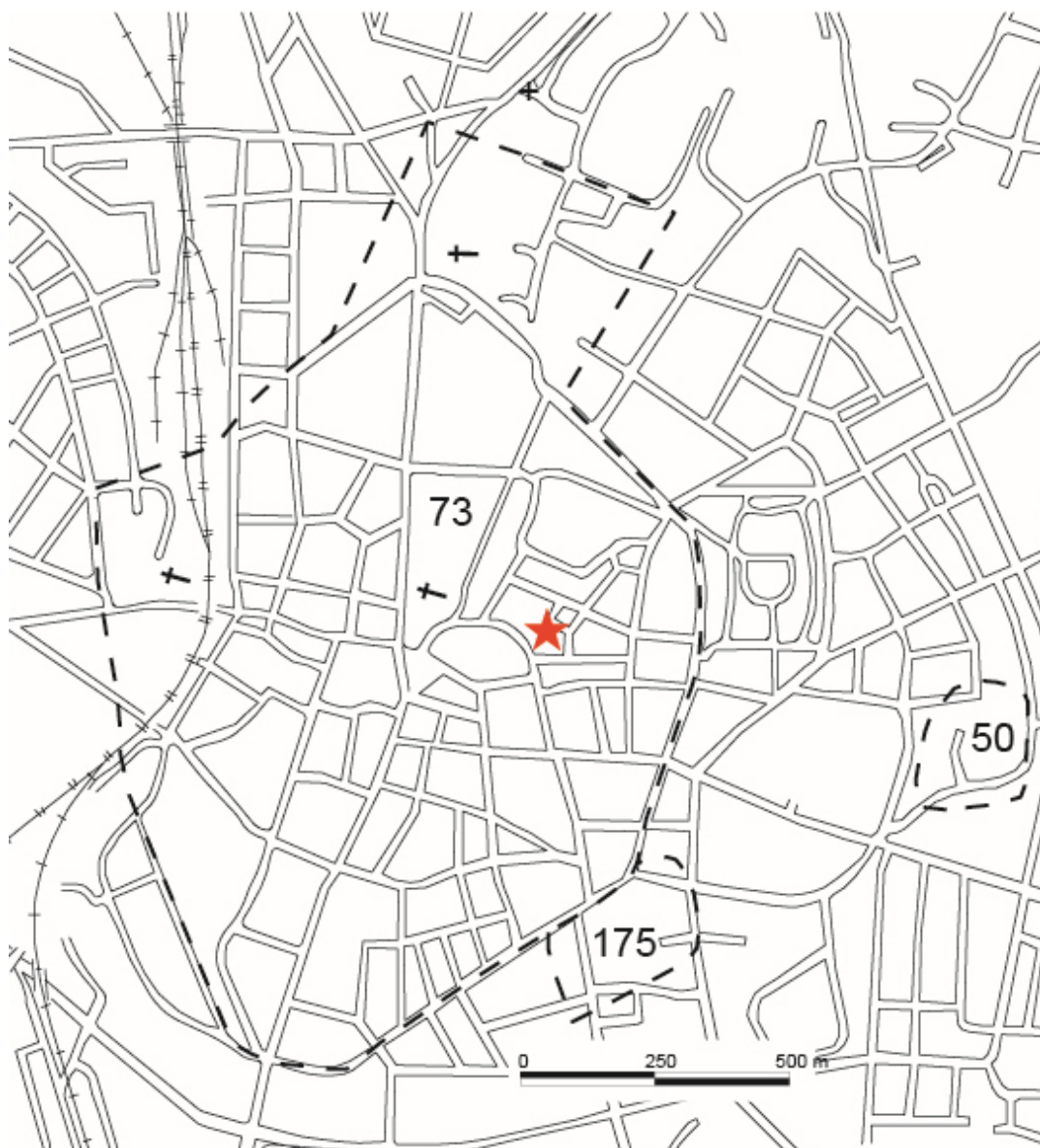
KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	3
Fornlämningsmiljö	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser	5
Genomförande och resultat	6
Kulturlagerstatus.....	6
Administrativa och tekniska uppgifter	7
Referenser	8
Bilagor	8

Sammanfattning

Vid reparation av avloppsledning har markingrepp gjorts inom fastigheten Sankt Mikael 6 i Lund. Länsstyrelsen i Skåne län beslutade att en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning skulle genomföras i samband med arbetet (Lst. dnr 431-12642-2017). Undersökningen genomfördes av arkeolog från Kulturen i Lund (projektnr. 61000-557). Markingreppet följde äldre ledningsgravar återfyllda med kulturlager, således påträffades endast redeponerade kulturlager.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Vid reparation av avloppsledning har markingrepp gjorts inom fastigheten Sankt Mikael 6 i Lund. Då fastigheten ligger i Lunds historiska stadsområde, registrerat som fornlämning Lund 73:1, beslutade Länsstyrelsen i Skåne län att en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning skulle genomföras i samband med arbetet (Lst. dnr 431-12642-2017). Undersökningen genomfördes under perioden 2017-06-12–2017-06-13 av arkeolog från Kulturen i Lund (projektnr. 61000-557).

Fornlämningsmiljö

Kvarteret Sankt Mikael låg under medeltiden centralt i stadsområdet, öster om domkyrkan och biskopsresidenset Lundagård. Den kyrkliga prägeln var påtaglig, då både Svartbrödraklostret och sockenkyrkan Sankt Mikael var situerade på platsen. Först efter reformationen, när de kyrkliga institutionerna upphörde att verka och dess byggnader revs, förändrades den medeltida tomtstrukturen (Bevaringskommittén 1983, s 130).

På den aktuella tomten finns idag två byggnader, varav den större är placerad centralt på tomten, medan den mindre återfinns i hörnet av Kiliansgatan och Magle Stora Kyrkogata. Båda är uppförda år 1775 och huvudbyggnaden fungerade som bostadshus på den stora tomten, som då omfattade den östra delen av kvarteret Sankt Mikael och hela kvarteret Sigrid. Sannolikt uppfördes den mindre byggnaden som ett uthus och har haft en funktion knuten till brukandet av tomtmarken. I sockeln till huvudbyggnaden återfinns ett antal stenar härrörande från medeltida kyrkor (Bevaringskommittén 1983, s 130). I Andréns rekonstruktion av den medeltida tomtstrukturen i Lund, beskrivs tomt nummer 103:2 som ett prästresidens under Sankt Mikael's kyrka, bebott av sockenprästen Anders Holgersen. År 1546 uppläts det till skrivaren på Lundagård, Sören Pedersen, mot att han betalade jordskyld till kronan. Ett senare omnämnande, år 1547, gör gällande att rådet i Lund gett Pedersen tillåtelse att till sin gård inhägna det lilla gångsträtet öster om Svartbrödradramuren, vilket tidigare var en gångväg till Sankt Mikael's kyrka. Mellan åren 1582/83 och 1615/16 betalade magister Tyge jordskyld till kronan, medan tomten år 1595 nämns som änkan Marines magister Tyges hage. År 1600 krävde så sockenprästen i Torup att jordskylden skulle sänkas för gården, som ägdes av hans styvbarn. År 1647 nämns tomten som professor Oluf Johansen Baggers gård (Andréns 1984, s 84f).

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Figur 2. Utdrag ur den arkeologiska generalkartan, med kvarteret Sankt Mikael 6 markerat med röd kontur.

Ett flertal undersökningar har genom årens lopp genomförts i kvarteret Sankt Mikael, varav merparten utfördes under 1900-talets första hälft, i samband med husbyggnation eller ombyggnad. Dokumenterade gravar återfinns på flera av kvarterets tomter. Exempelvis finns på fastigheten nummer 5 uppgifter om att det vid grävning för källare år 1872 påträffades enorma mängder människoben, varav 21 hästlass kördes bort till kemiska institutionens tomt i Magle stora kyrkogata för att där återdeponeras i marken (Blomqvist 1944, s 124). Ytterligare undersökningar på tomt nr 5, påvisade år 1986 också det en omfattande kyrkogård, förmodligen tillhörande Sankt Mikael's kyrka (Gardelin 2007). Vid grundgrävning för den byggnad som kallas Wieselgrens minne, uppförd på tomt nummer 7 år 1906, påträffades medeltida skelettgravar i en östlig respektive en västlig grupp, åtskilda av en stensatt och 7 m bred gata löpande i nordsydlig riktning. På aktuell tomt, nummer 6, har de arkeologiska undersökningarna varit begränsade, men i den västra tomtgränsen finns dokumenterade skelett, vilka styrker att Svartbrödraklostrets kyrkogård haft en fortsättning åt öster.

År 2009 togs, i samband med sökande efter läckande ledningar, 4 schakt upp i den södra delen av fastigheten Sankt Mikael 6, samt i korsningen av Kiliansgatan och Magle Stora Kyrkogata. En stor del av de berörda massorna visade sig utgöra återfyllnad efter sentida markingrepp. De påträffade intakta kulturlagren bestod av raserings- och utjämningslager. Vid 2 m djup påträffades emellertid ett tegelfritt odlingslager, berikat med gödsel.

Figur 3. Del av schaktet i söder, med befintlig spolbrunn och befintlig ledning (jfr. bilaga).

Sannolikt härrör det senare från tidigmedeltid medan ovanliggande kulturlager bör kunna knytas till senmedeltid, trots att fyndmaterialet var begränsat. I de omrörda återfyllnadsmassorna till ett sentida markingrepp framkom flera människoben, vilket indikerar närheten av gravar. Sannolikt härrör det från kyrkogården till Svartbrödraklostret eller Sankt Mikael's sockenkyrka.

Genomförande och resultat

Schaktet var 28 m långt, mellan 0,60–1,10 m brett och mellan 1,30–1,40 m djupt. Arbetet skedde i huvudsak inom befintliga ledningsgravar som delvis var återfyllda med sand, men i huvudsak med de vid ledningsnedläggningen uppgrävda massorna. Dessa tolkades som redeponerade kulturlager och bestod av sandig humös silt med stort inslag av tegel och med ett visst inslag av djurben. Inga intakta kulturlager kunde dokumenteras. Morändjup uppnåddes ej.

Kulturlagerstatus

Inom ramarna för undersökningen påträffades endast redeponerade kulturlager. Dessa uppvisade emellertid goda förutsättningar för bevarande av benmaterial.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-12642-2017	Fornlämning nr/art	RAÄ 73:1
Socken/stad	Lund	Kulturens projektnummer	61000-557
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Sankt Mikael 6
Typ av exploatering	Ledningsdragning VA		
Uppdragsgivare	Lundafastigheter		
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Jan Kockum		
Övrig personal	-		
Fältarbetstid	170612–170613		
Fälttid			
Arkeolog	4 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	28 m ²		
Kubik	36 m ³		
Schaktmeter	28 m		
Kostnad för arkeologi			
Fältarbete	4×800=3 200 SEK		
Rapport	4×800=3 200 SEK		
Analyser	-		
Övrigt	-		
Summa:	6 400 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Övrigt	-		
Summa			
Summa, faktisk	6 400 SEK		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	Inga fynd tillvaratogs		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	1 A3 planritning, skala 1:100		
Foto	22 digitalfoton		
Analyser	-		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

Andrén, A. 1984. Lund, tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. RAÄ & SHM Rapport Medetidsstaden 56.

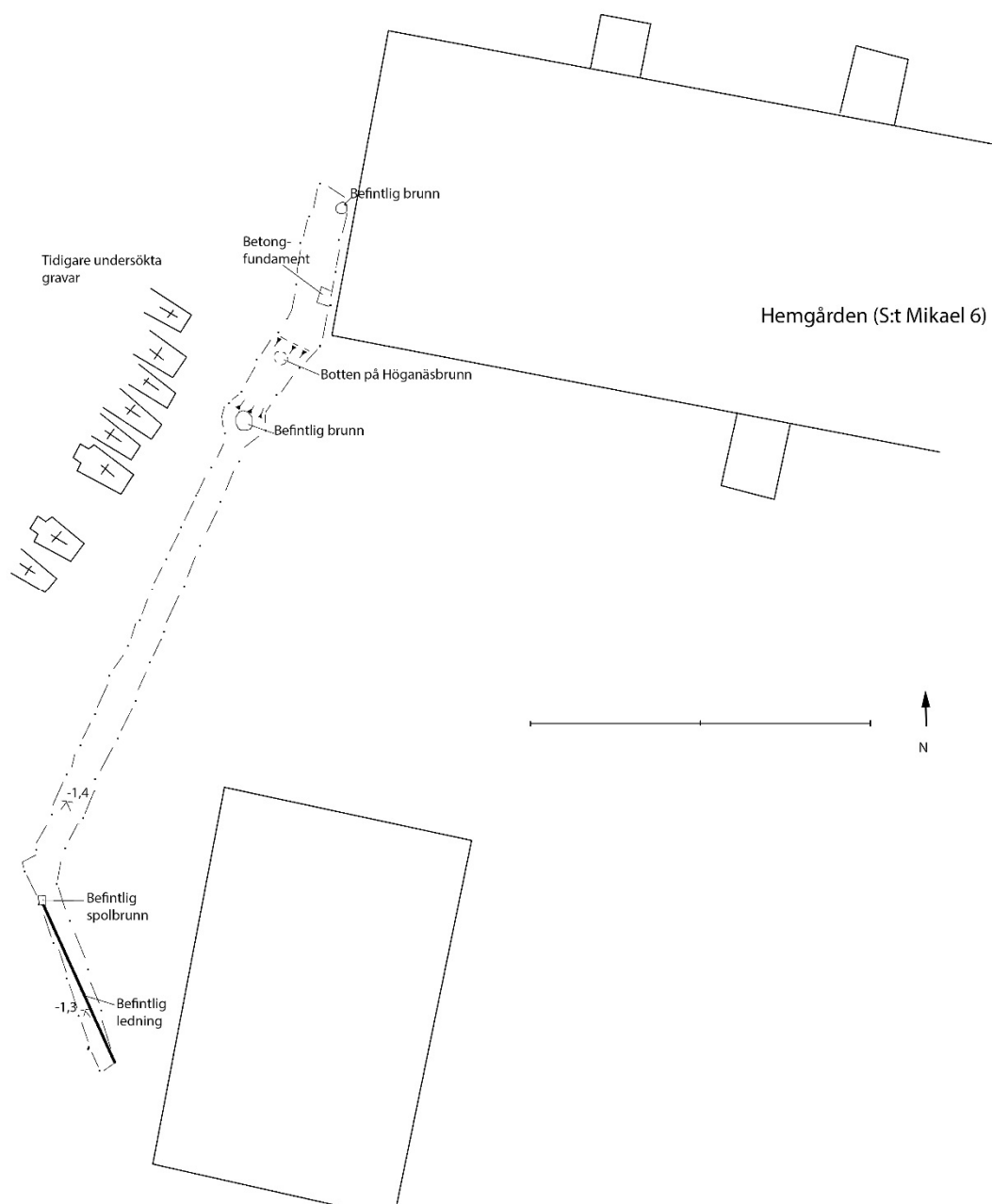
Bevaringskommittén, 1983. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram Krafts rote. Lund.

Blomqvist, R. 1944. Danmarks första Dominikanerkloster. Svartbrödraklostret i Lund. Ur Kulturens Årsbok 1943. Lund

Gardelin, G. 2007. Kv. S:t Mikael 5, Lund. Arkeologisk undersökning 1986. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 254. Kulturen, Lund.

Bilagor

1. Fältritning

Schaktet följde äldre rörledningar fyllda med återdeponerade massor bestående av kulturlager. Dessa bestod av sandig humös silt med stort inslag av tegel och djurben.

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2018

- 2018:1 Kv. Klockaren 19, Dalby. Fornlämning 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2017. Mattias Karlsson.
- 2018:2 Falsterbo 2:25 – Kyrkogatan, Falsterbo. Fornlämning 15, Falsterbo socken, Vellinge kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Ivan Balic.
- 2018:3 Fjärrvärme mm i Lunds kommun, Skåne. Arkeologiska förundersökningar 2012-2013. Aja Guldåker.
- 2018:4 Hunehals borg, Hanhals 4:31, fornlämning Hanhals 71:1, Hanhals socken, Kungsbacka kommun, Halland. Forskningsundersökning 2016.
- 2018:5 Kv Toppen 14, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2018:6 Kv Gråbröder 16, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2015. Ivan Balic.
- 2018:7 Coyetgården och Stinsbostaden i Åkarp, Staffanstorps och Burlövs kommuner, byggnadsdokumentation 2017-2018. Henrik Borg och Carita Melchert
- 2018:8 Kv Domkyrkan 2 – Krafts torg, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015-2016. Gertie Ericsson.
- 2018:9 Innerstaden 2:1 - Stortorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Gertie Ericsson
- 2018:10 Arkeologisk utredning steg 1 inför fördjupad översiktsplan för Lund Sydväst (Källby), Lunds kommun, Skåne län. 2017. Jan Kockum och Johan Wallin.
- 2018:11 Kv Brunius 18, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk kontroll/undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:12 Kv Tegnér 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015 och geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:13 Lunds domkyrka, kv Domkyrkan 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:14 Dalby 90:1, fornlämning Dalby 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018. Jan Kockum.
- 2018:15 Svanelucky 3, Astrografhuset, Lunds kommun, Antikvarisk medverkan 2015-2018. Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2018:16 Galgevängen 1:20, S:t Jörgens park, fornlämning Lund 50, Lunds stad och kommun, Skåne län, arkeologisk undersökning 2016. Jan Kockum.
- 2018:17 Södra stambanan, delen Flackarp-Arlöv, Uppåkra socken, Burlöv och Staffanstorps kommuner, Skåne län. Arkeologisk utredning och förundersökning 2016. Ivan Balic.
- 2018:18 Kv Föreningen 16, kv Universitetet 1, kv Domkyrkan 1 och kv Historiska Museet 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:19 Innerstaden 2:1 - Nygatan, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Krister Kåm Tayanin.
- 2018:20 Kv Städet 10, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:21 Kv Sankt Mikael 16, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:22 Döbeln 8, Krognoshuset, Lund, Lunds kommun. Antikvarisk förundersökning 2018. Carita Melchert.
- 2018:23 Kv Sankt Måns 21, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:24 Fastigheten Innerstaden 2:1, Mårtenstorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:25 Fastigheten Sandby 67:1 Byskolan, fornlämning Södra Sandby 93:1, Södra Sandby, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:26 Höör kyrka, Höör socken, Höörs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2018. Carita Melchert.
- 2018:27 Tegnér 1, Allmogehallen, Kulturen. Vårdprogram och underhållsplan 2017. Erik Blomqvist.

Tidigare nummer kan rekvireras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen
Telefon: 046-350406
E-post: arkeologi@kulturen.com

- 2018:28 Kv. Källan 10, fornlämning 175:1 (Lilla Råby), Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Mattias Karlsson.
- 2018:29 Oppmanna 4:16, Kristianstad kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist.
- 2018:30 Ängsö slottspark-Ängsö Gård 2:1, fornlämning 4:1, Ängsö sn, Västerås kommun, Västmanlands län. Trädgårdsarkeologisk förundersökning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:31 Margretedalsområdet. Tullbommen 1, Margretedal 1–4 samt innerstaden 5:5, 5:7, 5:18 och delar av 2:1, Lund, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk utredning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:32 Fjälkinge kyrka, Fjälkinge pastorat, Lund stift, Kristianstad kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2017-2018. Carita Melchert.
- 2018:33 S:t Peter 28, Ekska huset, Lund, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Carita Melchert.
- 2018:34 Skegrie 14:11, Skegrie mölla, Trelleborg, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist
- 2018:35 Kv Stådet 10, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Jan Kockum.